

Alumíniumban utazunk

Különleges technikatörténeti emlékeket állít a figyelem középpontjába a Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjtemény 2018. november 16-án megnyílt időszaki kiállítása: az Alumíniumban utazunk – A „magyar ezüst” a közlekedésben című időszaki kiállítás a közlekedéstörténet és műszaki muzeológia metszéspontján álló témakört összegez. Egy tipikusan modern alapanyag, az alumínium felhasználása szempontjából tárja a látogatók elé a magyar közlekedéseszköz-gyártás eredményeit az egyes járműtípusokon keresztül, s egyszersmind emléket állít e nagy karriert befutó, előnyös tulajdonságokkal rendelkező könnyűfém hazai gyártásának is, hiszen a megjelenített járművek, alkatrészek jelentős része készült Magyarországon (például Csepelen, Székesfehérváron) előállított alapanyagból.

A tárlat időrendben, a legkorábbi fejlesztéseket tárgyaló bevezetővel indul, a repülés korai momentumaitól kezdve a 20. század eleji robbanómotorokon át összegzi a kezdeteket. Kiemelkedő részletességű és értékű az egykor a Dunáról induló személyszállító járatok típusát megőrkítő Junkers F 13 makett, ami kitekintést ad külföldi fejlesztésekre. Más, elsősorban szovjet gyártmányok is szerepelnek. A hangsúlyosan repüléssel foglalkozó szekció a hőskorszakba, az 1950-es évekbe is elkalauzol minket. A repülés szerkezeti alapanyagot terhelő procedúrája számára kiválóan megfelelő ötvözet a dúralumínium, ami alkatrészek formájában jelenik meg, illetve emblemikus hazai fejlesztésű vitorlázógépekről kaphatunk információkat: *id. Rubik Ernő*, a sikeres tervezőmérnök alkotásai az R-26S „Góbbé” és az E-31 „Esztergom” vitorlázógépek történetét kísérhetjük figyelemmel.

Ezt követően a híres Csepel motorkerékpárok alkatrészein keresztül kaphatunk további példát a könnyűfémötvözetből készült hengerfejek, blokkok, egyéb alkatrészek által elérhető teljesítménynövekedésre. A városi közlekedés eszközeiről (autóbusz, villamos) is megjelennek epizódok, sőt, a teljes egészében alumíniumból

épült Ganz gyári UZ villamos története mellett unikális kísérlet, alumínium közúti híd is helyet kap a tárlatban. A vasútról szólva előremutató próbálkozás, a „Rába-Balaton” motorvonat története vezeti a látogatót a jelenkor fejlesztései irányába: egy részegység a jelenkori gépjárműgyártás öntött alkatrészeire hívja fel a figyelmet, illetve a Stadler cég járművein keresztül kapunk ízelítőt az alumínium vasútban betöltött szerepéről, amire tekintélyes méretű ütközőelem is utal.

A kiegészítők világát is megjelenik: a vitrinekben látható rendszámablák, vasúti féksúlyablák, villamoskocsikból származó információs táblácskák, bukósisak mellett fiókokban felfedezésre várnak elrejtett félkész alumínium öntvénytermékek, egyéb alkatrészek. A tárlat a hajózás témakörével zárul, a nagyszerű vízibuszokon és más fejlesztések történetén, makettek, fényképeken keresztül válik még inkább érthetővé az alumíniumötvözetekben rejlt lehetőségek tárháza: ez a könnyűfém súlyánál fogva jelentős teljesítménynövekedést tesz lehetővé hosszútávú üzemeltetés során, kedvezőbbben viselkedik tengeri levegő, sós víz, állandó hullámozás hatására, jól formálható, közúti szállítást is lehetővé tesz.

A kiállítás megnyitóján már megmutatkozott a téma iránt érdeklődők nagy száma, reméljük, hogy a tárlat

mások számára is figyelemfelkeltő lesz. A közlekedéstörténetben jártas látogatók, a technikatörténet iránt érdeklődők, de a technika világához szorosan nem kötődők is egy jól befogadható, átlátható, a hazai járműgyártás történetének egy kevésbé ismert oldaláról szóló kiállítást tekinthetnek meg.

Székesfehérváron az Alumíniumipari Múzeum látogatói, oktatási intézményei széles körben már ismerik az alumínium megismertetésére szolgáló múzeumpedagógiai programunkat, mely különlegességét egyedi mivolta adja.

A kiállítás témája – utazás és alumínium – kiváló lehetőséget teremtett, hogy a budapesti közönséggel is megismertethessük a múzeumpedagógiai foglalkozásainkat.

A november-decemberben meghirdetett két alkalommal több csoport is ellátogatott a Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjteménybe, hogy megismerhesék az Alu Go technikát, amelynek során ollóval és speciálisan erre a célra átalakított fogóeszközökkel készülnek az alkotások, lapjára vágott alu italos fémdobozokból.

A kiállítás 2019. február 16-án bezárult, március második felétől június végéig a székesfehérvári Alumíniumipari Múzeumban tekinthető meg.

Molnár Álmos – Révész Emese

■ A kiállítás egy részlete a Ganz Ábrahám Öntödei Gyűjteményben